

ORVOSI TÁR.

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

P. BUGÁT és Dr. FLÓR.

ÚJ FOLYAMAT.

HARMADIK FÉLÉV.

15. szám. Pesten, October 13-án, 1839.

Ezen orvosi folyóirathól hetenként vasárnap egy egy ív jelenik-meg. —
Félévi ára: helyben kihordással 2 fr. 30 kr.; postán boríték alatt 3 fr. 20 kr. p. p.
Kiadóhivatal Pesten, Servita-placzon 421dik szám alatt.

TARTALOM: Csudálatos kóreset. Dr. Hackell. — Békaszülés. Dr. Szőke. — Gyógytapasztalatok 1839-diki augustusról. Dr. Kószeghy. —

Csudálatos kóreset. *)

Közli: Dr. Hackell András,
t. Ungh megye főorvosa.

Nem barátja a' haszontalan beszédeknek nevére hal-
gatám városunkban folyó év július hó végén, és augu-
stus elején azon elszármnyalt hirt, hogy egy asszony há-
rom évi betegeskedése után valami megyénk Hornyá ne-
vezetű helységében lakozó varázsló embertől kapott po-
rokra nagy kinok közt békákat szülne; ezen haszontalan,

*) Jelen eset közlésénél a' szerkesztőség semmi felelet-
terhet nem vállal magára, 's a' dolog magyarázgatá-
sába sem bocsájtkozik, hanem véleményét akkorra
függeszti föl, midőn a' kérdéses személy körüli ki-
merletek bevégeztével, azok eredményeiről kimerítő
értesítést nyerend kezéhez.

előszőr gunyolással fogadott, később könnyű hiedelemmel és talán ámitással vádoltatott látogató városi asszonyok beszéde, végre figyelmemet annyira fölgerjeszté, hogy eltökélém magam a' dolog mibenlétét ; kifürkészni ; midőn is értésemre esett vala, hogy következő, az az : augustus 14-ik napján egyet a' fent említett porbul bévenni kész lenne az asszony, én tüstént a' nemes megye szülésznőjét magamhoz rendelvén meghagytam nékie, hogy a' bevételt előző estvén a' por béáztatásánál maga jelen lenne, és jókor reggel a' bevétel idejét nékem híriül adja ; mi meg is történt, én reggeli 5 órakor az asszonyhoz menvén, azt a' fentnevezett szülésznő által levetköztetvén, megvizsgáltattam, 's belső szemérem részeit ujaimmal megtapintva, azokat üreseknek találván, a' bevett pornak sikerét bevártam ; — és ime ! már egy óra múlva a' jobb petefészek tájról a' méh felé menő nagy fájdalmakról panaszkodott az asszony, többször vizellett és vagy másfél óra múlva igen nagy erőlkedésről, has- és fejfájdalmokrul panaszkodván igen kért, engedném meg nékie, hogy egy mellette helyeztetett általam üresnek tállatott dőbönkére ülhessen, mert úgymond könnyebben szenvedhetné fájdalmait, engedtem kérésének, és tüstént vizelletével hallottam valamit kibugygyanni szemérem testéből a' mit felkelte után megtekéntvén nagy álmélkodással egy kis eleven varangyékos békának ösmértem, fekete fehér pontokkal ellátott háttal és sötét zöld hassal ; kisebb szünet után mintegy fél óra múlva újra elő állottak fájdalmai nagy erőltetéssel, de már ekkor nem engedtem a' dőbönkére ülni, hanem szemeimmal akartam látni, honnan tolatik előre a' béka ; vizelletre való nagyobb erőlködései és vizellése után újonnan igen kért, hogy engedném legalább a' csupasz földre gugolni, hogy így könnyebben menne el tőle ; mit is megengedvén meztelenül gugolván láttam, mikép hirtelen kis vizellet mennyiséggel a' másik béka is a' nemző részeiből elevenen kitolatott, de már az fehér hasú, valamivel nagyobb, egyébiránt az

elsőhöz hasonló volt; a' fájdalmak és erőltetések még délig tartván, több békát tőle elmenni azon nap nem láttam; azonban részint meglepetésem, részint a' békák hirtelen kibugygyanása és czéliránytalan helyzetése az asszonynak meghatározni hátráltattak, vallyon a' vizellő csőből, vagy a' méhből tolatnak e' ki a' békák? azért is jövő lévételre több orvostársaimat meghívni, és nagyobb gondoskodással vizsgálódni magamban eltökélvén az asszonyt honhagytam.

Augustus hó 21-kére mint az újonnan próba napjára meghíván t. Maurer János orvos doctor, Dr. Wagner katonai orvos, Troll Antal megyei és Ekel György k. kamerális seborvos urakat, a' nemes megye szülésznőjének pedig meghagytam, hogy az előző estvén a' port annak rende szerént áztassa bé, az asszonyt pedig minden gyanú elhárítása tekintetéből tulajdon lakából éjféli után ugyan azon szülésznő által városunk úgynevezett kis kórházába kísértettem; hova is reggeli 5 órakor összevegyülvén még a' második megyei szülésznőt is oda rendelvén, az asszonyt levetkőztetés után mindnyájan megvizsgáltuk különösen nemző részeit, mindent rendes állapotban, 's különösen a' méhszájt csukva találván, az asszonynak az elkészített port beadtuk; mintegy $\frac{3}{4}$ óra múlva kezdődtek a' fájdalmak, és erőltetések $1\frac{1}{2}$ hét órakor pedig az asszony nagyobb fájdalmakról 's erőlkedésekről panaszkodván, szemünk láttára (az asszony egy asztalon meztelen feküdvén) a' méhhüvelyből egy közepeszerű nagyságú varangyékos béka tolatott ki, és $\frac{3}{4}$ óra elfolytával a' második is, melyek kiürítése után a' méhhüvely újonnan megvizsgáltatván a' méhszája most nyitva találtatott, mi is bizonyossá tett bennünket, hogy a' békáknak a' méhből kellett kitolatniok, egyébiránt mind a' két béka fekete fehér foltokkal ellátott hátú, és fehér hasú, varangyékos nemühez tartozóknak találtatott; a' nagy fejfájás, erőltetések, és jobb oldali hasfájdalom még délig tartván, ezek enyhülésé után az asszonyt haza ki-

sértettük. Így több orvostársaimmal együtt a' dolog mi-
volta felől bizonyossá tétetvén, az asszonyt egész körle-
folyása felől kérdőre vettem, mellynek következtetésében
van szerencsém t. orvosi ügyfeleimmel következőt közleni:

Iuszar Susánna 23 esztendőös óhitű, erős testalko-
tású, két gyermek anyja, az egyik megholt 1 és fél esz-
tendőös korában, a' második él, 's most 15 hónapos; gyer-
meki betegségeit kivévén mindég egészséges volt; 14. esz-
tendőös korában először kapta meg havi tisztulását,
melly mindenkor rendes folyású 4. napig tartó vala: 17.
esztendőös korában férjhez ment, férje állítása szerint nyu-
godtan, józanon és meglegevedve éltek, míg mintegy 3.
év előtt Puzdes nevezetű özvegy asszony házához nem men-
tek volna lakni, ki őtet többször pálinkával megkínálván,
de korcsmába is vezetvén, a' szeszes ital mértékletlen i-
vására szoktatá, sőt mi több, állítása szerint egy kama-
rába titkon behíván, hogy jobban ihasson, valamiféle port
pálinkába keverve, igen sűrűt adott nékie inni, melly a'
fentnevezett asszony által borsnak mondatik, de ez an-
nak nem ösmérte, hanem a' pálinka ízét, mellybe ke-
verve volt, kivében, valami igen sűrű, — és izetlennek
tapasztalta; — ezen időtül minden nyugalmit elveszettnek
lenni állította, igen nagy vonzódással viseltetvén a'
szeszes italok iránt, a' fentnevezett asszonnyal mindég a'
részegségég ivott, mi miatt a' férje által többször is
megverettetett. — Kevés idő múltával teherbe esett, és
ennek tulajdonította a' hasát gyakran elfogó fájdalmakat,
nem különben a' has kiterjedését is; — 9. hónap elfoly-
tával természetesen szülte meg vármegye szülésznője je-
lenlétében egészséges, ép, és tökéletesen kifejlett gyer-
mekét, kit is mind e' mai napig maga szoptat, 's csak
azt az egy különösséget vette észre, hogy első gyerme-
két szoptatván, három hónap elfolytával havi tisztulását
visszakapta, mostanában pedig még'mai napig sem tisztult;
hasa mindazonáltal szülés után szokott mód szerint nem
kisebbedvén, azt 1. ször a' kisebb mennyiségű hétszámnak

tulajdonította; de midőn ennek tökéletes megszűntével is hasa egy forma nagyságú maradt volna tanácskozott egyik és másik megyei szülésznővel is; — kik magok sem tudván mire vélni a' dolgot, terhességről gyanakodtak, 's hogy talán még egy magzat létezik a' méhben, azért a' néha beálló fájdalmakat kenésekkel igyekeztek enyhíteni, de mind hiába, a' fájdalmak nagyobbodván már folyó esztendő április hó elején igen nagy mértékben tüntek elő, valami karczoló és járkáló érzéssel a' hasban, 's különösen újhold alkalmával, mindenféle házi orvoságok és kenések ellenére is folyvást tartottak a' fájdalmak, mellyek enyhülését csak több itczékre menő pálinka ital volt képes eszközteni, annyira, hogy fájdalmai előtűntekor mindenkitől csak pálinkát kért, vagy rubáját testéről korcsmába elzálogositván addig ivott, míg holt-részen haza kísértetvén, mély álomba nem merült, mellyből fölébredvén újra tökéletes részegségig ivott azt állítván, hogy nyugalma csak a' szeszes ital bő használatában találja. — Ezek így lévén, minekutána anyja, apja és férje mindenütt segedelemért esdeklettek, és minden házi szerek sikeretleneknek tapasztaltattak volna, a' vidékünkön divatozó szokás szerint vén asszonyoktól állapota megrontásnak neveztetett, 's az tanácsoltatott nekie, hogy ugyancsak megyénk Hornyá helységében lakozó varázsló emberhez folyamodnék segítségért; el is ment a' szerencsétlen asszony férje június 23-án a' fent nevezett varázslóhoz, ki adott is orvosságot, három port t. i, olly utasítással, hogy ha csakugyan megrontatott felesége azon por bevétele után nagy fájdalmakat érezend, és valami el fog menni tőle, ha pedig nem lenne megrontva, ugy mit sem fog annak bevitelével érezni; — a' porokkal pedig következő módon éljen, áztassa úgymond: azok egyikét éjszakára fél meszszely pálinkába, 's azt másnap jókor reggel éh gyomorral egyszerre igya meg: úgy is történt 24-ik június estvéjén beáztatván a' por, 25-ik reggelén azt az asszony megitta, követték ezt mintegy 3.

óra mulva nagy fájdalmak, és vizelletre való kiszűrés, 's midőn az árnyékszékre kimenni kénytelenítették, legnagyobb erőltetések közt egy nagy béka bugygyant ki szemérem testéből, melly után annyira elgyengült, hogy alig tudott a' szobába visszatérni, a' történtet anyjának, elbeszélvén, ez ennek hitelt adni nem akart, sőt megdorgálta őt, hogy talán bolondnak akarná tartani, azonban kevés idő mulva újra beállván a' fájdalmak, és nagy erőltetés újonnan egy béka ment el tőle már a' szobában anyja láttára, 's vagy két óra mulva a' harmadik is, mi után elalélván a' szerencsétlen elaludt, de más nap gyengeséget, és kis fejfájást kivéven, mit sem érzett. — Következő napokban a' hasfájalmak újra jelentgetvén magokat nagy gyomor émelygéssel, és ivásra való hajlandósággal; — két hét mulva július 9-én újra egy port a' fent irt mód szerint bevett az asszony, 's akkor nagyobb fájdalmak következésében, görcsös rángatódzásokat kapván egy békát kihányt, állításuk [szerént nem ollyant, mint a' többi volt, hanem kicsiny fekete hátút és veres hasút; kettő pedig a' többiekhez hasonló nemző részein ment el; 4. nap mulva 13-án bevette az asszony harmadik porát is, 's ekkor szülő részein görcsös rángatódzások közt két varangyékos béka ürített ki; — porai kifogyván újra a' varazslóhoz folyamodott, kitől ismét három port kapván, azok egyikét 3. nap mulva 16-án bevette; midőn hasonlóképen két egymáshoz hasonló béka tolatott ki, 23-án bevén nem ment béka el tőle. Nagyobb ssünet következvén a' fájdalmakra nézve az asszony csak 13-ik augustusban vett újra be, midőn is nagy fájdalmak közt az előbbiekhöz hasonló két igen nagy varangyékos béka ürített ki, mellyek hozzám hozatván, 's az esetről értesítvén, az ennekutána történt bevételek mellett jelenlétén, szemtanuja valék az egész esetnek. A' september 14-én és augustus 21-én történt bevételeket fentebb említvén, csak azt jegyzem meg, hogy ezen két bevétel közt az asszony hasfájalmakról nem,

hanem egyedül minden reggel émelygésről panaszkodott, azonban hasa a' béka kiürítésekre mind inkább kisebbedtén, már most kicsinynek ugyan de még is szokottnál tömöttebbnek tapasztaltatott, fájdalmait többnyire jobb oldali petefeszke táján a' méh felé érezte. — Augustus 21-kén a' próbatet után haza kísértetvén az asszony, újonnan nagy fejfájástól és fülnyilalástól sanyargattatott, melyből fellábadván, minekutána hasában semmi alkalmatlanságot sem érzett, de reggeli szokott gyomor émelygései kisebbedtek, és a' szeszesitalok iránti hajlandósága is megszűnt volna, nem vett bé port egész septemb. 11-ig akkor is csak azért, hogy újhold lévén, ha talán valami lenne még benne, az is ürítetnék ki, de elnyelvén a' port, ámbár nagy. fájdalmakat és a' jobb pete fészektől le a' méh fele valami mozgást is érzett, még sem ment el béka tőle, hanem egyedül valami sűrű nyálka; — septemb. 12-én reggeli 5. óra tájban újonnan bevett az asszony szokott mód szerint k. kamerális seborvos E k k e l G y ö r g y ur házánál, t. S i r ó I s t v á n és S p i t z e r H e r m a n orvos doctor urak, úgy nem különben a' fentemlitettek jelenlétökben egy port, és már $\frac{3}{4}$ 7-re egy az előbbienekhez hasonló varangyékos eleven béka nagy fájdalmak és erőltetések közt ürített ki, 's $\frac{3}{4}$ óra múlva egy másik kisebb, de döglött, és a' 17 közül ez az egy ürített ki döglötten; melly kiürítés után elgyengülvén az asszony, kisebb erőltetéseket érezvén vizellett, elszenderedett, és nyugalomban hagyatott. — September 13-án ismét bevett az asszony egy port, de béka nem ment el tőle, csak nagy erőltetés és fájdalmak jelentek meg, miért is azt határoztuk, hogy csak 4. napi nyugalom után teendünk új kísérletet a' porokkal. — Ekkor a' varázsló embert magunkhoz idézvén, kitudtuk tőle, hogy az egy terecsnyi mennyiségű por, egyenlő mennyiségű kőrös bogár, — kőrös fa levél — és fagyalka virág porokból áll, mit ő megrontás ellen szokott használni. — September 16-án nagy hasfájdalmakról, 's jobb oldalán moz

gő-mésző érzésről panaszkodván 17-ik reggelén egy por adatott be nékie, melly után $3\frac{1}{4}$ óra múlva fent irt módon egy a' többiekhez hasonló béka ürítettett ki, utána pedig a' méhhüvelyből egy arasnyi hosszúságú czérnaszál függött ki; ez eltávolítatván, fél óra múlva a' második kiürítettett béka után is így történt; — a' pornak következésében tartottak a' fájdalmak és erőltetések egész nap, 's délután valami nyulós fehér nyálka folyt ki. — 18-án jókor reggel nagy fájdalmakról és jobb petefészke táján mozgó érzésről panaszkodott az asszony, mellyek későbbben elmúltak; — szorosabb vizsgálat, és minden gyanú elhárítása tekintetéből az asszony még azon nap minden öszveköttetéstől eltilalmazva, egy a' megyei háznál lévő szobába vitetett által; hol is őtet meglátogatván, estvéli órákban a' tegnapi napon bevett por következésében hasfájdalmaokról és erőltetésről panaszkodott, azért is kámforos mondola fejetet rendeltünk számára, 's a' melléje rendelt órnek azon utasítást adtuk, hogy a' megye orvosain, seborvosain, és szülésznőin kívül senki mást az asszonyhoz ne bocsásson. Az illy szorosan elkülönözött asszonynak folyó hó 23-án a' nélkül hogy őtet értesítettük volna, reggeli $1\frac{1}{2}$ órákor beadtuk a' szokott módon beáztatott port, a' fent említett orvosokon kívül még t. S z ö k e ' S i g m o n d orvosdoctor és T u r n e r F e r e n c z seborvos urak jelenletökben, 's 1 és fél óra elfolytával nagy fájdalmak és erőltetések közt egy a' többiekhez hasonló döglött kis béka ürítettett ki, megszűnván a' fájdalmak csak 10 óra felé jelentgették újra magokat, midőn is egymásután két hasonló minőségű döglött béka ment el, de már nem olly nagy fájdalmak közt, és minden czérna szálak nélkül, a' kisebb fájdalmak és vizelletre való erőltetés még délutáni 1 óráig tartván, azután megszűntek. A' dolog valóságát az akkora történetileg öszeülő Tettes fenyítő törvényszéknek előadván, annak meghagyásából az asszony örízet alól fölmentetett, és hazabocsájtatott. Mivel

az asszony még nem tartja békáitól egészen tisztának magát, azért is a' történendő adatokat maga idejében közleni el nem mulasztandom. —

Béka - szülés.

A' híhetetlenség bélyegét viseli magán, de megtörtént, és így hinnetek kell ügyfeleim, miként Unghvár városában egy asszony ez idő pontig huszonnégy békát szült; — a' szülést a' szó tellyes értelmében értvén. „Sit fides penes auctorem“ feleltek ti vállat vonitva, de én társatok, még egyszer mondom, hogy úgy van, 's nem különben bámulok a' természet örök törvényei ezen zavaránál, mintha a' tengereket százados ágyukat látnám elhagyni. —

Bár tapasztalatainkat a' dolog felől bevégzetteknek nem mondhatnók, mert kísérleteink az asszonnyal még tartanak*, tanácsosnak látszott megszegni a' hallgatást, részint a' nagyítások elkerülésére, — részint hogy véleményeink, ha minél előbbi feleletjökre méltatnak társaink, 's a' történetek mennyire a' dolog természete engedi fejtve leendnek a' törvényszék előtt öszveütközésbe ne jőjenek. — A' dolog rövid története ez:

Olsovsky Anna, Huszár István Unghvári vargames-ter nője, huszonhárom esztendő jó testalkotásu kelemetes külsejű asszony, két fiú gyermeknek anyja, kik közül az első megholt, a' másikat ez előtt tizenöt hónappal szülé. Kik régebben ösmerik bizonyítják, hogy valamint ifjabb éveiben, úgy házassági öszveköttetése elsőbb esztendeiben is férjével józan és csendes házi életet élt. Történt azonban ez előtt három évvel, hogy olly asszonynak házáat vennék lakásul, ki maga szenvedélyes pálinka ivó lévén, Annát is józan élete ösvényéről letántorítá; 's ő nem sokára az eltanúlt szenyvedélybe merülten kertében, udvarán többször holt részegen feküdve ta-

láltatott. Nem tudja a' szóban lévő asszony a' nevezett esztendő mellyik napján történt, hogy a' házbirtokos őtet kamarájába híván, valami sűrűvel tölt, és sötétebb színű pálinkával kínálá, mellyet ő, csak nehezen ihatott meg. — Illy körülmények között következett, az említett második fiuval terhesség, mellynek lefolyása alatt hasában, minden nap fájdalmakat érzett, azokat rendszerént pálinka ivással szüntetgetvén. Terhétől megszabadulván, hasa előbbi terjedségéből keveset veszített, mi az asszonyt de a' segedelmül hívott bábákat is azon gondolatra bírá, hogy még egy más magzatot hordoz méhében. A' felesége egészségén, 's romlott erkölcsén aggódó férj, végre nem a' bábák, hanem azok állításának adott hitelt, kik az asszonyt meg r o n t o t t n a k lenni követték, — 's tanácsuknak engedve, itt a' megyében Hornya nevű helységben lakó paraszthoz folyamodott, ki előadásuk szerint varázs erejű poraival, még minden illy bajban eddig hozzá folyamodtakat rövid; idő alatt megmente. Ezen mentő erejű porokból a' mult június hó 25-kén vett be először a' szerencsétlen, mikor is a' jelenváltak előadása szerint, valóságos szülést előző fájdalmak, erőködések, 's utóljára csak nem dermenetig hágó rángatódzások között, négy eleven szinte félökölnyi nagyságu, kövér, 's egészen kifejlett békákat szült. Ilátok ezen békáknak zöldelő hamuszín, hasok fehéres, — puffadt, mind két helyett feketéllő foltokkal hintett, — szóval azon fajból valók, mellyeket a' köznép varangyékos béka névvel nevez, 's többnyire a' száraz földön udvaron vagy kertben tanyázik. Augustus 14-én hívatott először a' megyei főorvos T. H a c k e l l A n d r á s ú r a' bevett por után ismét békát szülőhöz, mikor a' nevezett orvos ur szeme láttára az asszony szinte két békát szült. Újabbi szülések történtek, — már az orvosok szeme láttára adatván be a' porok, 's az asszony előbb mindég szorosán megvizsgáltatván, augustus 23-án, sept. 10-én, 17-én, midőn a' vármegyei törvényhatóságtól szolgabíró

esküdt társával rendeltettek a' látvány hitelesbítésére, 's az e' napokon látottak 's tapasztaltak eredményel a' jelenvoltak aláírásával hitelesítve, országunk főorvosával nagyságos **Lenhossék Mihály** urral is közöltettek. — Azonban hogy minden lehető kétségek és gyanúk elháríttassanak, mellyek némi ellenmondani látszó körülmények közbejöttekor többek keblében keletkeztek, az asszony szoros őrizet alá tétetett a' vármegye háza egyik szobájába, 's egy bába és hajdu rendeltettek éjjeli szintügy mint nap-pali szoros felvigyázás végett melléje. Tartott a' bezárás szeptember 17-től 23-káig szeptember 23-dik reggelén 5 óra előtt, mert ez a' porokat osztogató parasztrendelése, a' nélkül hogy az asszony a' bevétel idejét előre tudta volna, beadatott egy por, — minekutána csak nem minden Ungh megyei orvosok jelenlétében, ő, — különösen pedig szülő részei szoros vizsgálat alá vétettek, mellyek rendes állapotban, — a' méhnyak a' többszöri erőködés következtében, a' hüvelybe mélyebben ereszkedve, szája csukva találtattak. Három fertály óra mulva mutatkoztak a' por hatásának jelenségei, u. m: az asszony ábrázata méllyen veres színt öltött, arcizmai, különösen a' szájszegletiek széthuzódtak, lélekzetét visszatartóztatá, a' gőgsíp tágulva nyomódott fölfelé, a' hasfalak 's minden végtagok izmai megfeszültek, az alhasban különösen a' jobb csipő taréja melletti tájékon erős fájdalomrul panaszkodott, a' hasfalakon át is némileg látszottak a' méh görcsös összehuzódásai; — 's e' jelenségek perczenkénti felbeszakadása, 's ismétli visszatérése között, mellyek változtával a' méhszájának nyílása is kisebbedett vagy nagyobbodott, a' méhből egy döglött béka tolatott ki, mellynek érkezését még minekelőtte láttuk, az asszony ezen szóval adá tudtunkra „valami jó.“ Szinte hét óráig tartottak rajta e' jelenségek, de minden következtetés nélkül, a' mikor erős fejfájásról panaszkodott. Délelőtti kilencz óra tájban a' leirt bár erejökre csekélyebb jelenségek ismétli beálltokkal, bő vizellet után, erősen dörzölvén a'

beteg, a' jobb csípőcsont melletti részeket, egymás után rövid időre ismét két döglött békát ürített ki a' méh, kevés takony színű nedvvel, melly hihetőleg a' méhben rejtett inger következése lehetett. Az eddig lett huszon-négy békák közül, csak négy volt döglött. Egy az élők közül fel is bontatott, de bélrendszerében fegyvertelen szemmel ételrészek nem találtattak. Megjegyzésre méltó, hogy az asszony mióta békáitól lassan szabadul, az italnak tulajdon kifejezése szerint, szagát sem állhatja ki. — A' hornyai paraszt pora, ki annak hasznát mint monda, még apjától tanulá, áll tulajdon vallomása szerint: egy rész kőrös bogár, — félrész kőrösfű levél — és félrész fagyalka fa virág porbúl, — az egész körül belől egy terecs nehezségű lehet. Egy orvosi, illy nemű keverékből álló rendelet, hatás nélkül maradt, innen minden kísérletek alkalmával a' paraszthoz kénytelenítettünk folyamodni.

A' történet nálunk is, mi másutt szokott, illy ritka esetek alkalmával. A' nagy közönség miveletlenebb része t. i. csudáról babonáról beszél, 's rontásokról álmodozik, a' műveltebb a' történet okait fürkészi. Napi rendben van az orvosok kérdésekkel ostromlása uton ut félen. Avatott, avatatlan hívatottnak érzi magát, a' történet eredetének tanját, tulajdon eszméje szerint koholt rendszer igája alá görbíteni. — Hijában — sokan vagyunk egy részről e' korban, kik a' sokat tudó nevezetet követeljük, 's ítéletet nem hallattatni bár olly tárgyban, melly körülötti tudományos fáradozásra életünkben kevés pillanatokát áldozánk, nem szerénység többé, hanem tudatlanságunk megvallása, 's beszélj az illy uraknak az örökkévalóságig tisztába velök soha sem jössz. Nem lehet tagadni más részről, miként tudományunk magas állásáról, hová több tisztelte törekvése emeli, a' mindennapiság semmisítő körébe rángatott le az újabb időkben, 's haszonkeresés eszközévé alacsonyult. — — A' történet okait keresők véleményei két részre oszthatók — nevezzük őket könnyebb

említhetés végett jobb- és baloldaliaknak. Mindkét oldal mutatathat fel körében orvosokat és így professionatusokat. A' jobboldalaik azt állítják, miként a' kérdéses békák azon tojásokból keltek ki, mellyeket az asszonynak azon említett nyujta, kinek házában lakott, pálinkába keverve, mit ez meg is vallott némellyek állítása szerint, másoké szerint nem. Említenem kell miként a' vádlott földes úri törvényszék eleibe állíttatott, innen magyarázható a' homály, melly a' dolog felett lebeg. Állítások támogatására következő okokkal állanak elő: Mert az asszony egy békát száján hányt ki. Jegyezd meg: ezt senki sem látta, és így semmit sem bizonyít; mert vizsgálásnál a' fájdalom helyén t. i. a' jobb csipő melletti tájon keményedés volt érezhető, és így a' békák fészke az asszonyi peték melletti rész, — 's azért nyúlódtak el annyira, mert a' Fallop kürtjén jövőnek keresztül. 'S e' kérdésre, hogy jöttek tehát a' tojások az állítások szerénti helyre, így felelnek: a' vérrel az edényrendszer útain. — A' bal oldal hová nékem is van szerencsém tartozni, azt állítja, miként a' béka tojások csak a' szülő részek útain tétethettek le a' méhbe szája nyíltával, mi akkor történhetett midőn az asszony udvaron vagy kertben holt részegen feküdven, a' béka hüvelyébe búhatott. Erősségeink az ellen fél állításainak gyengeségén építvük. Mert én, 's véleményemben osztózók, ha megengedjük, hogy az igen gyenge hártájú tojások, a' pálinkában, hol hihetőleg több ideig voltak, semmi változást nem szenvedtek, a' gyomor nedvének, és nyomásának ellentállhattak: meg nem foghatjuk, hogy a' táp nedvvel, az azt átizzadó belek hajszálain keresztül hatva, alakjokat de a' benne létező életerőt is megtarthatták volna; — más utakon pedig tudjuk, hogy a' vérrendszerbe nem juthattak. Vagy e' lehetetlent megengedve, miért tétettek e' tojások a' vérrel a' petefészkekbe, 's miért nem a' test más részébe. Nem lehet hinni, veti ellen a' jobb oldal, hogy olly nagy hüvely ingerre az asszony föl ne ébredett volna, bár milly álmából. — Ele-

venen él emlékezetemben, a' Sz. Rokhus kórházban történt azon eset, midőn ott egy napszámosnál a' homlok és orrcsont összeköttetése táján seb képeződván, minekutána a' homlokcsont lemezei az említett belynek megfelelő részen átemésztődtek, tizenkét bögölyalakok (larvae) hullottak ki, mellyeknek természet — 's orvostudományi leírásukat volt tisztelt tanítóm tek. Reisinger János úr, az akkor folyamatban volt orvosi társban közlé. Ha ott történhetett, hogy a' nevezett napszámos e' nem csekély ingert szinte nem érzé; holott mint tudjuk, a' hármas ideg (n. trigem) egy ága össze köttetésben a' látideggel (a' sugárdúc ganglion ciliare által) futván be az orr takonyhártyáit, ott az érzékenység nevezetes fokra van emelve. Mi ott történhetett miért nem itt is? — Egyeb-aránt ragaszkodjunk bár mellyik véleményhez, több kérdések állanak elő, mellyekre nehezen felelhetünk, mint: mennyi ideig lappanghattak a' tojások vagy békák, a' méhben vagy azon kívül? a' kikelt tojások megfutották e' rendes átalakulási korszakaikat? a' méhen kívül mivel táplálódtak? alkalmazható e' azon esetre, ha a' méhben volt tanyájok, hogy ők is mint a' magzat az anya savított nedvein élősködtek? 's a' t.

Szerednyén Sept. 29-én 1839.

Dr. Szóke 'Sigmund

1839. év kisasszony havi gyógytapasztalatok Szathmárrul.

Dr. Kőszeghy Mihály

A' lefolyt hóban következő betegek: részesültek tanácsomban, úgymint: Különféle nyomatu epelázak 39. — Mindennapos, gyulasztó bélyegű lázok 4. — Lábfakadékok 2. — Fenés czombfekély 1. — Elhanyaglott lúz utáni vízkór 1. — Májkeményedés után kifejlett általános vízkór 1. — Általános bujasenyv 1. — Torokgyík